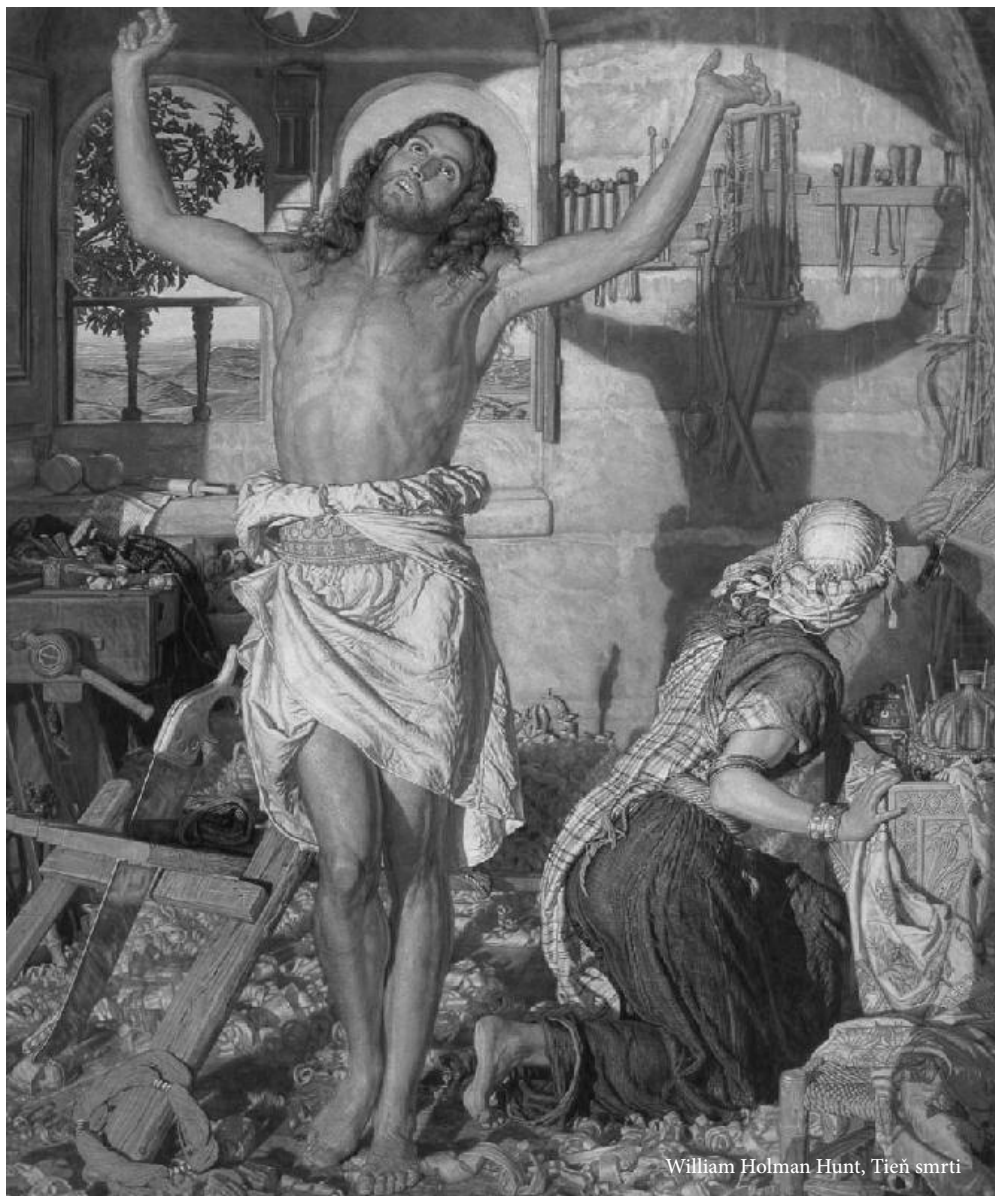

PRAMEN

FARNOST MARTIN-SEVER

Marec 2017, ročník 17

William Holman Hunt, Tíeň smrti

Obraz „Tieň smrti“ od Holmana Hunta (na titulnej strane) znázorňuje vnútrajšok tesárskej dielne v Nazarete. Pri drevenom podstavci, na ktorom leží odložená píla, stojí do pol tela vyzlečený Ježiš. Oči má zdvihnuté k nebu a výraz na jeho tvári vyjadruje buď bolesť alebo vytrženie alebo snáď i oboje. Obe svoje ruky zdvíha nad hlavu. Večerné lúče slnka dopadajúce otvorenými dverami vrhajú na stenu za ním temný tieň v tvare kríža. Polica s remeselníckym náradím vyzerá ako vodorovný trám, na ktorom boli pribité jeho ruky. I samotné nástroje pripomínajú osudné kladivo a klince.

V popredí vľavo kľáči medzi drevenými hoblinami žena. Jej ruky spočívajú na truhle, v ktorej sú uchovávané štedré dary mágov. Jej tvár nevidno, pretože je odvrátená. Ale vieme, že je to Mária. Zdesene sa pozerá na tieň svojho syna v tvare kríža.

Holman Hunt bol úprimným maliarom, ktorý bol odhodlaný – ako hovoril – viesť boj s frivolným umením svojej doby a s povrchným zaobchádzaním s témami. A tak roky 1870-1873 strávil vo Svätej zemi a „Tieň smrti“ maľoval v Jeruzaleme, sediac na streche svojho domu.

I keď je námet obrazu historicky fiktívny, vyjadruje jednu dôležitú teologickú pravdu – už od Ježišovej mladosti vrhal kríž tieň na jeho život. Ježiš prijal kríž, aby na ňom za nás zomrel. Smrť na kríži bola pre Ježiša jeho ústredným poslaním.

Kresťanstvo je viera, v centre ktorej stojí kríž a ktorá ani pre jasot zo vzkriesenia na kríž nesmie zabudnúť.

Kresťania si mohli ako symbol viery vybrať jasle, do ktorých bol malý Ježiš vložený alebo tesársky stôl, pri ktorom pracoval ako mladý muž. Mohol to byť kameň, ktorý bol odvalený od hrobu alebo trón ako symbol Božej zvrchovanosti. Alebo holubicu, symbol Ducha Svätého. Každý z týchto symbolov by bol vhodným ukazovateľom na niektorú stránku Pánovej služby.

Namiesto toho si však vyvolili ako symbol svojej viery jednoduchý kríž. Tým vyjadrovali, že ústredným bodom ich chápania Ježiša nie je ani jeho narodenie, ani jeho mladosť, ani jeho vyučovanie alebo služba, ani jeho vzkriesenie či vláda, ani jeho dar Ducha - ale jeho smrť, jeho ukrižovanie.

Svet nemá kríž rád. Dokonca by sme mohli povedať, že dnešný svet sa ho bojí „ako čert svätej vody“. Pretože kríž patrí medzi symboly, ktoré nás vyrušujú, vzbudzujú v nás paniku a strach, keďže nás vytrhávajú zo stereotypu a nútia nás premýšľať, konať inak, zvnútorňovať svoj život.

Na druhej strane môžeme pozorovať, ako my, samotní kresťania, prispievame k „vyprázdneniu kríža“. Pohľad naň s nami už nič nerobí, nijako zvlášť sa nás udalosť Golgoty nedotýka. Evanjelický teológ Ernst Kasemann to vyjadril slovami: „Pripravili sme Golgotu o jej hrôzu, ktorá tak veľmi bola vnímaná pohanmi. Zriadili sme udalosť ukrižovania, ktoré servírujeme v podobe fráz o morálke, cti a pravde, bez dôrazu na utrpenie a vykúpenie.“

Ešte aj mnohé umelecké diela, ktoré znázorňujú Kristovo utrpenie, hoci skvelé, predsa istým spôsobom „estetizujú utrpenie“ – umelci krásou otupia „hrot bolesti“.

Na záver tento teológ zdôrazňuje: „Ak budeme neustále odsúvať Ukrižovaného do tieňa, pravdu o Ňom ostaneme svetu dlžní.“

ČO SOM POCHOPIL PRI POHLADE NA KRÍŽ

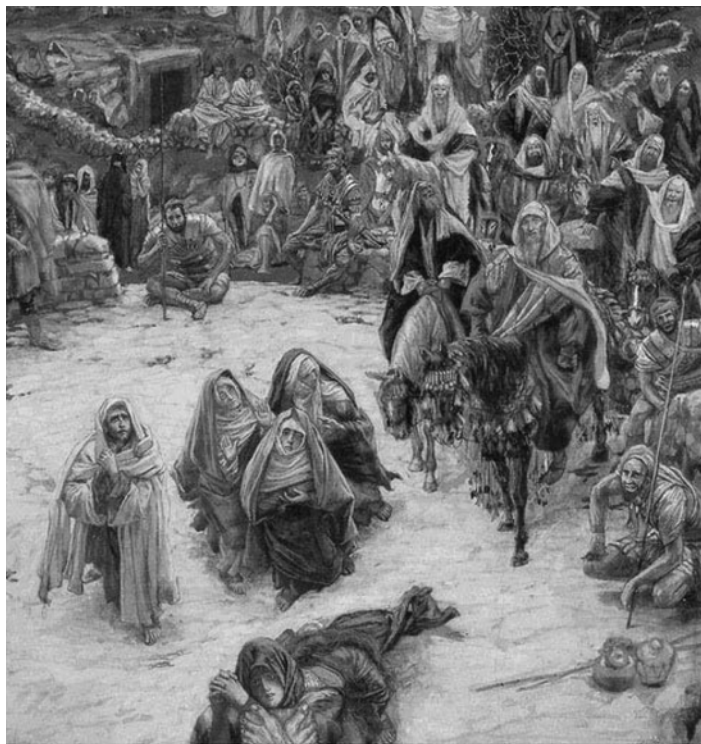
„V Mníchove som navštívil putovnú výstavu moderného umenia. V jednej z vysokých svetlých miestností som rozpoznal niečo ako oltárny obraz. Triptych - v strede centrálna maľba obklopená dvoma krídlami. Pristúpil som bližšie. Očakával som opäť jedno z tých umeleckých diel, ktoré som už mnohokrát videl.

Ale naskytl sa mi iný pohľad. Bolo to síce ukrižovanie, ale nie Ježiša. To, čo viselo na kríži, ma vydesilo. Bol to pes. Zakrvácaný, pribitý na kríž, s visiacou hlavou. Jazyk mu vyklzol z tlamy, oko mal rozdrvené, ale naširoko otvorené, akoby ma chcel ešte pozorovať.

Bol som zdesený a ostal som tam stáť s otvorenými ústami. Tak nechutné! Ako by sa na tom psovi previnil nejaký sadista! Toto má byť náboženské umenie? Pripadalo mi to skôr ako urážka Boha!

Bolo to po prvý raz, čo sa mi zošklivil obraz ukrižovania. A pritom som s obrazmi ukrižovania vyrástol. V našej dedine boli na každom kroku. V kostole, na okrajoch ciest, v našom dome. Dokonca aj v mojej izbe na mňa hľadel Kristus s prebodnutými rukami. Vždy to bol ale obraz „pekného“ Ukrižovaného. Čistého, vzhľadného, „vyumývaného“ - vhodný darček pre birmovanca. Také kríže, ručná práca, mali u nás cenu.

Neviem, ako dlho som pred tým obrazom stál. Kdesi hlboko v sebe som cítil nepokoj. Tušenie, že niečo v mojom kresťanskom živote nesedí. Ukrižovaný pes ma šokoval viac ako ukrižovaný človek!

Uvedomil som si svoj nedostatok vo vzťahu k Ježišovi. Musel som vidieť umučeného psa, aby som sa zdesil nad tým, čo sme my, ľudia, urobili s Bohom. A čo Boh nechal so sebou učiť!“

Kristov kríž nebol „výkon“. Jeho absolútna cena tkvie v niečom inom – v miere Božej lásky, ktorá sa zjavila v Ježišovej otvorenej náruči na kríži. Z tejto lásky smieme čítať pravdivosť evanjeliových slov „Boh tak miloval svet, že dal svojho Syna...“

Ježišov pašiový príbeh nám dáva možnosť vidieť zlo nahé, v celej jeho

hrôze – také, aké je. Kardinál Špidlík hovorieval: „Keď máš pokušenie myslieť si, že hriech nie je až také veľké zlo, pohľad na svätý kríž ti povie, že hriech je veľmi hrozné zlo.“

Ježiš okrem nesmierného fyzického vypätia a utrpenia prešiel na kríži aj nocou ducha. Z kalicha Božej neprítomnosti pil plnými dúškami. Keď ho počujeme volať: „Bože môj, Bože môj, prečo si ma opustil!“, nezakrývame horkosť týchto slov výkladom, že Ježiš „len“ citoval počiatkové slová 22. žalmu. Reformátori Luther a Kalvín dokonca učili, že Ježiš zakúsil na kríži muky zatratenia a hoci Katolícka cirkev neprevzala toto učenie, na druhej strane ho ani nikdy výslovne neodmietla. Naopak – aj katolícke Vyznanie viery popisuje Kristov pád do priepasti smrti veľmi silnými slovami: „zostúpil do pekiel“.

Áno, aj pre Ježiša trpieť a umrieť bolo ťažké! Aké sú v tomto smere evanjeliá realistické oproti stohom neskoršej zbožnej literatúry, z ktorej máme dojem, že svätci sa priam kochali blahom pri pomyslení na mučenie a nemohli sa smrti dočkať!

(Tomáš Halík)

Ako mladý seminarista som raz na Veľký piatok bol svedkom kázania dedinského farára, ktorý sa tak strašne snažil, aby všetci pochopili Kristovo utrpenie, až to chvíľami bolo groteskné. A práve v ten deň som po prvý raz pochopil, ako strašne Kristus trpel. Pre mňa, pre teba.

(Guy Gilbert)

Všetci z nás, ľudí, sme mali alebo máme v menšej alebo väčšej miere účasť na temných chvíľach Kristovho utrpenia.

V prijatí utrpenia a bolesti svojej, svojich blízkych i rán tohto sveta sa stretáme s Bohom a na to sa nezabúda. Mnohí, keď si uvedomíme, čo sme vďaka krížu dostali, sme schopní hlboko zaďakovať za túto príležitosť.

IVONIN PRÍBEH

Mala som dvadsaťdva rokov, študovala na vysokej škole a robila som si veľké plány do budúcnosti. Jedného dňa pred Vianocami som si na krku nahmatala pohyblivú guľôčku, ktorá zmenila celý môj život.

Moja lekáarka mi povedala, že to bude mať pravdepodobne tukový pôvod a ani ja som hrčke neprikladala nijakú dôležitosť, keďže u nás v rodine nikto rakovinu nemal. Rakovinu v tej dobe som vnímala ako istú smrť.

Pôvodne som mala ísť na vyšetrenia a na vybratie guľôčky do našej miestnej nemocnice, ale keďže mamka mala známosti v Bratislave priamo v Onkologickom ústave, vybavila mi pobyt priamo tam. Šla som do Bratislavy s tým, že tam pobudnem pár dní a oni mi hrčku profesionálne vyberú. Počas tých dní, keď som v nemocnici bola, som vnímala hospitalizovaných pacientov s diagnózou rakoviny. Bolo mi ich ľúto a ja som bola rada, že mňa sa to netýka, keďže ja som bola medzi nimi len vďaka protekcii.

Videla som tam aj dve mladé dievčatá s holými hlavami, ktoré chodili na chemoterapiu. Povedala som si: „Keby mňa Pán Boh chcel vyskúšať, musel by mi zobrať vlasy. To by som

určite nezvládla.“ Mala som krásne dlhé vlasy. Bola to moja koruna krásy.

Po absolvovaných vyšetreniach som odcestovala domov a čakala na výsledky. Keď som do Bratislavy ohľadom nich telefonovala, požiadali ma, aby som do nemocnice prišla osobne. Stále nič som nechápala, jednoducho som si myslela, že telefonicky informácie nepodávajú.

Urobili sme si s ockom do Bratislavy výlet. Zavelila som, že tam prespíme a na ďalší deň si odskočíme do Viedne. Bola som prekvapená, že lekár, ktorý ma pozval k sebe do ambulancie, pôsobil tak vážne. Po chvíli mi oznámil, že mám rakovinu lymfatických uzlín a že sa mám zajtra opäť dostať.

Ostala som ako obarená a bez jedinej ďalšej otázky som vybehla von. Hodila som sa ockovi okolo krku a plakala som. Doma som pochybovala: „Oni sa museli pomýliť. Určite o chvíľu zavolajú, že mi oznámili výsledky niekoho iného.“

Keď som sa na ďalší deň dostavila na onkológiu, moja prvá otázka bola, či stratím vlasy. Lekárka na mňa skúmavo pozrela a povedala mi: „To nie je dôležité.“ Ale pre mňa to bolo to najdôležitejšie – dôvod, pre ktorý som spočiatku odmietla absolvovať chemoterapiu.

Keď sa príbuzní dozvedeli správu o mojej rakovine, rozhodli sa, že sa vždy večer o ôsmej u seba doma stretnú a budú sa za mňa modliť. Rodičia, sestra, tety, krstná mama. Dovtedy sme všetci bývali večer rozlietaní, každý mal vlastný program, teraz sme sa zjednocovali v modlitbe. Aj moji spolužiaci sa pridali. Spojili sa katolíci i evanjelici a modlili sa. Dokonca aj od neveriacich som dostávala SMS, že boli na omši a prosili za moje uzdravenie. Veľmi ma to povzbudzovalo.

V Bratislave som nebola hospitalizovaná. Na chemoterapie ma vozil ocko. Bývalo mi po nich zle. Blížila sa Veľká noc. Začal Veľký týždeň – bol to presne prelom z Kvetnej nedele na pondelok a ja som sa zobudila na strašné bolesti. Volali sme domov lekárku, ktorá mi pichla lieky proti bolesti. Nezabrali. V utorok sme odcestovali do Bratislavy. Bratislava bola mojou veľkou nádejou, že tam mi pomôžu.

Tam som dostala opiáty, lieky proti bolesti veľmi silné a zároveň som dostala v infúzii aj chemoterapiu. Bolo mi strašne zle. Vracala som. Pritom som videla, že vedľa mňa ležia pacienti, ktorí tiež dostávali chemoterapiu, a v pohode všetko zvládali. Poprosila som lekárku, nech ma uspia, lebo už dlhšie nevydržím. Ona bola bezradná, povedala mi: „Ja neviem, čo by som ti mala dať, aby ti bolo lepšie.“

Bola to streda pred Zeleným štvrtkom. Poslali ma domov, že to cez sviatky musím nejako vydržať a po nich sa mám do Bratislavy vrátiť. Moja nádej, že v Bratislave ma dajú dokopy, sa rozplynula ako hmla. Kňaz mi priniesol sväté prijímanie, prijala som sviatosť pomazania chorých.

Vo štvrtok večer som dostala od mojej najlepšej priateľky povzbudzujúcu SMS o Kristovej láske a o možnosti zjednotiť sa vo svojom utrpení s Ježišom. Pre mňa to znamenalo, že hoci som stále mala bolesti, predsa som prestala plakať, ostala som ticho. Bolest' neprestávala, ale v duši nastal pokoj. Kamarátka prišla za mnou na Bielu sobotu – rozhodnutá, že čas, kedy sa v chrámoch slávi liturgia Vzkriesenia, strávi so mnou. Takto tiež chcela umožniť mojim rodičom, aby mohli aj oni ísť do kostola na obrady, keďže dovtedy ma nenechávali doma samotnú.

S Evkou sme sa modlili. A zrazu som pocítila, že všetka bolesť zmizla. Hovorím: „Evi, mne nič nie je.“ Fyzicky som sa cítila slabá, ale v duši som bola plná radosti. Evka vzala gitaru, aj naďalej sme sa modlili, spievali, tancovali sme. Do toho prišli moji rodičia, ktorí sa vrátili z kostola. Nevychádzali z údivu, keď nás videli kľačať a spievať modlitby chváľ.

Takto mi Boh dal prežiť Veľký týždeň. Zažila som hrôzy Veľkého piatku, ale aj milosť Vzkriesenia. Po veľkom utrpení vždy prichádza vzkriesenie. To je jedna veľká pravda. Na túto Veľkú noc nikdy nezabudnem.

Ešte som, samozrejme, musela absolvovať chemoterapiu a následne aj rádioterapiu, ale už som to všetko znášala vcelku dobre. Dokonca ani vlasy mi nevypadali. Boh mi dal, že som smela patriť medzi tie dve percentá ľudí, ktorým počas chemoterapie vlasy nevypadajú. Boli riedke, nerástli, ale boli. Nemusela som nosiť parochňu.

O dva roky sa moja teta vrátila z duchovných cvičení. A hovorí mi: „Počúvaj, boli tam sestričky, ktoré sa modlia za uzdravenie 22-ročnej Ivony z rakoviny. To si určite ty.“ Teta ma presvedčila, že tam musím ísť. Priviedla ma k matke predstavenej a tá ma potom predstavila ostatným sestrám: „Tak toto je Ivona, za uzdravenie ktorej sa modlíme.“ Sestričky prejavili obrovskú radosť, že ma vidia. Rozpovedala som im svoju časť príbehu a potom mi oni porozprávali svoju časť. Ako za nimi prišli dvaja mládenci, ktorí poprosili o modlitbu za mňa.

A tiež mi povedali, že jednej z nich, sestry Emanuely, sa moja diagnóza tak dotkla, že povedala Bohu: „Bože, prosím, nechaj toto mladé dievča žiť. To si radšej vezmi mňa.“ A tejto sestričke sa naozaj počas Veľkej noci, kedy som ja prežila „vzkriesenie“, priťažilo a presne 12. augusta - teda v deň, kedy som držala v rukách papier, že v mojom tele niet po rakovine stopy, sestra Emanuela umrela. Myslím si, že sestra Emanuela bola už predtým chorá, ale Pán Boh dokázal všetky okolnosti použiť tak, aby to slúžilo na naše posilnenie vo viere.

Bolo to pre mňa veľmi silné, že takúto obeť dokázala priniesť za mňa osoba, ktorá ma nikdy ani len nevidela. Aj moja mamka by najradšej vzala moju chorobu na seba, aby som ja bola zdravá a živá. Ale to je materinská láska.

Tiež som pátrala po tých dvoch kamarátoch, ktorí poprosili sestričky o modlitby za mňa. Jeden z nich je dnes mojím manželom.

Teraz, po desiatich rokoch od diagnostikovania rakoviny, cítim veľkú zodpovednosť za to, že ma Pán Boh tu, na zemi, nechal žiť. Život je odvtedy pre mňa veľký záväzok.

Môžem povedať, že rakovina mi viac dala ako vzala. Aj našu rodinu spojila. Touto chorobou však bola predovšetkým posilnená moja viera. Nikdy nezabudnem na Veľkú noc, kedy som tak intenzívne zacítila Boží dotyk.

Veľmi mi pomohla moja teta. Nedávno som bola na poslednej kontrole na onkológii. Všetko je v poriadku a mňa po desiatich rokoch vyradili z evidencie pacientov Onkologického ústavu. Ale žiaľ, presne v tento rok do evidencie zaradili moju tetu. Teraz sa opäť celá rodina stretávame večer pri modlitbe a modlíme sa za ňu. Mám možnosť aspoň trochu jej vrátiť to, čo ona dala mne. Už ale nevnímam rakovinu ako smrť.

Som presvedčená, že nikdy človek nedostane od

Ivona desať rokov po vyliečení

Pána niešť viac ako je schopný zvládnuť. Nevie si však predstaviť, že by som žila svoj život bez viery v Boha. Byť veriacim je síce niekedy veľmi ťažké, ale žiť svoj život bez Boha je ešte ťažšie.

(spracované podľa rozhlasovej relácie Rádia Lumen, 2016)

Z cudzieho utrpenia nezmúdrieme.

Fjodor Michajlovič Dostojevskij

Pri rozjímaní nad krížovou cestou je pre mňa vždy veľkou útechou, že Ježiš neniesol kríž suverénne ako nejaký antický atlét, ale pod ním opakovane padal – ako my! Prečo teda toľko zbožných priateľov a duchovných vodcov hovorí tým, ktorí pod svojím krížom padajú, tie hrozné frázy, ktoré by sa skôr hodili do úst nešťastných Jóbových priateľov? Prečo im nepriznajú právo na to, ostať raz ležať tvárou v prachu a nemôcť už ďalej? Každý Ježišov učeník má právo na chvíľu, kedy je na konci s dychom, kedy už má všetkého dosť. Ak mu nemôžeme pomôcť niešť jeho kríž ako Šimon Cyrénsky (a to niekedy naozaj nemôžeme), nemali by sme mu to strpčovať tým, že mu budeme sugerovať pocity zlého svedomia.

Tomaš Halík

Kríž nie je niečo neľudské, je to niečo nadľudské.

Pierre Teilhard de Chardin

NAD KNIHOU GENEZIS - JOZEF V PUTIFAROVOM DOME (Gn 39)

Jozef, predaný do Egypta, je navonok úplne v rukách ľudí, ale v skutočnosti na ňom stále vidíme stopy Božej ruky. Táto Božia ruka, ktorá ho polámala a dopustila, aby sa nespravodlivo dostal ďaleko od svojich, ho však aj držala, aby v cudzine nezahynul, ale aby sa dostal do neočakávanej výšky. Cesta k tejto výške však ešte bude dlhá.

Teraz ho vidíme v Egypte na trhovisku, kde tovarom sú ľudia, najmä mladí. Muselo to byť niečo zdrvivúce pre jeho jemnú dušu, lebo, ako to vidíme neskôr, Jozef bol človekom s výnimočnými schopnosťami vládnuť a viesť druhých. Tu je tovarom.

Egyptan Putifar, veliteľ kráľovskej stráže, veľmi vážny kupec, zdá sa, mal čuch na ľudí. V tomto mladom 17-ročnom Hebrejovi spoznal nevšedné schopnosti. Bola to výborná kúpa, lebo pod rukami tohto mladíka sa mu všetko darilo a čoskoro ho ustanovil za správcu nad celým svojím domom. Je možné, že za svoje povýšenie mohol Jozef vdačiť nielen Putifarovi, ale aj priazni Putifarovej ženy.

Súčasne s Jozefovým povýšením sa uvádza, že **bol peknej postavy a pekného vzhľadu**. (39,6) Je prvým mužom, o ktorom Biblia takéto niečo hovorí. Putifarova žena to bezpochyby zaregistrovala. Vekový rozdiel medzi nimi nemusel byť veľký. **Pozdvihla svoje oči** (39,7) môžeme správnejšie preložiť ako **obracala svoje oči** k Jozefovi. A nielenže obracala svoje oči k nemu, ale začala ho prenasledovať náruživou láskou. Núkala sa mu. Trápná situácia. Niektorí

sa s takýmto ohníkom radi trochu pohrajú. Jozef nie. A čím rozhodnejšie bolo jeho „nie“, tým náruživiejšia bola jej láska.

Jedného dňa mu povedala: „**Lahni si so mnou!**“ (39,7) V hebrejčine tento príkaz zostáva iba z dvoch slov. Úsečnosť tohto rozkazu naznačuje postoj, aký zaujímala Putifarova žena k svojmu otrokovi.

Pre muža je sexuálne pokušenie veľkým pokušením. V tom čase mohol mať Jozef okolo dvadsaťpäť rokov, teda bolo to v čase, kedy sa u mužov nástojčivo hlási mužská sila. Jozef odmietol. „**Prečo?**“ pýta sa odmietnutá. „**Pretože si jeho žena!**“ (39,9) A keď domáca pani stále nechápe, odvolá sa Jozef na svoje svedomie: „**Akože by som mohol urobiť toto veľké zlo a zhre-**

šiť proti Bohu?“ (39,9)

A **prehovárala Jozefa deň čo deň.** (39,10) V jeden raz, keď v dome nebol nikto a sa mu opäť núkala, vtedy s Jozefovým „nie“ jej ostal v rukách aj jeho plášť. Cíti sa urazená a pokorená. Ukazuje sa, že Putifarova žena nie je len ženou, ale aj paňou, ktorá je naučená vládnuť a rozkazovať. Je zvyknutá na to, že všetci jej vrtochom vyhovejú. A tak láska, ktorou náruživito milovala, sa mení na nenávisť, schopnú vrhnúť do hlbokéj priepasti žalára.

Roztrhaný a zakrvavený plášť z rúk Jozefových bratov kedysi nepripustil pochybnosti o jeho smrti, tentokrát rúcho v rukách Putifarovej ženy nepripúšťa nijaké pochybnosti o jeho vine. Jediným svedkom nevinného Jozefa je svätý Boh, a ten

Jozef a Putifarova žena od Carla Cignani

teraz mlčí. Pre nás z tohto príbehu plynie poučenie, že nemožno veriť každému obvineniu, aj keď zdanlivo vyzerá pravdivé. Nie každý plášť je dôkazom viny.

Keby bol Jozef povolil hriechu, nebol by sa dostal do žalára. Ale nikdy by sa nedostal tam, kde ho Boh chcel mať. V celom Jozefovom príbehu máme meno Boha spomenuté iba 26-krát, čo je na tak rozsiahly príbeh veľmi málo. V tejto kapitole, ktorá opisuje Jozefovo najväčšie poníženie, sa nachádza až 8 referencií na Boha. Tým akoby nás svätopisec chcel uistiť, že i keď Boh mlčí, predsa Jozefa neopustil. Boh nemusí byť prítomný iba tam, kde je úspech a prosperita.

Putifar bol mužom vysokého spoločenského postavenia, ale v súkromí bol slabochom. Nepoznal si ani vlastnú ženu a veril jej. Niektorí exegeti pripúšťajú, že jej neveril celkom, inak by trval na treste smrti, ktorý bol určený pre takého previnenie, a nezvolil by väzenie, ktoré bolo miernejším trestom.

Jozef predaný do otroctva stratil otca, vlast' a slobodu. Teraz, nespravodlivo obvinený stratil aj svoju statočnosť a česť. Jediné, čo mu ostalo, je čisté svedomie. Jozef je typom všetkých nespravodlivo obvinených a tiež predobrazom Ježiša.

Zastavme sa na chvíľu pri nás samých. Nieкто by sa mohol opýtať: „Jozef bol šťastný,

lebo našiel silu v sebe zvíťaziť, ale čo mám robiť ja, keď som bitku na tomto poli žalostne prehral a vyšiel som z boja celkom zranený?“ Aj Jozefova cesta viedla cez mnoho utrpenia. A cez kríž Golgoty by mala viesť aj cesta všetkých tých, ktorí zlyhali. Lebo milosť Božia je väčšia ako naše pády. Náš Pán má pochopenie pre všetkých stroskotancov.

Skôr ako by sme chceli súdiť Putifarovu ženu, pokúsme sa ju pochopiť. Nevieme veľa o tom, ako sa dostala do manželstva s Putifarom, ale je možné, že to nebolo z čistej lásky. Mohli ich spojiť majetky či manželova funkcia. Zrejme bola omnoho mladšia ako Putifar. On pre svoje postavenie mohol v dome často chýbať, a ona sa nudila. Záhaľka je koreňom mnohého zla. Nesmieme ju tiež automaticky považovať za pobeľnicu, pretože keby ňou bývala, bolo by sa to o nej vedelo, a nikto by neuveril jej obžalobe.

Je dosť možné, že za ich príbehom sa skrýva hlboká manželská kríza. Naša slovenská Biblia nazýva Putifara faraónovým dvoranom. Pôvodné hebrejské slovo ho označuje ako eunucha, vykastrovaného muža. Aby faraónovi dvorania neohrozovali faraónove manželky, obyčajne ich kastrovali. Takíto muži nedokázali potom pohlavne uspokojiť svoje manželky. Z tohto pohľadu sa krok Putifarovej ženy zdá byť ľudský a lepšie jej možno porozumieť.

(zdroje: Komentár k Starému Zákonu: Genezis, Jozef Ondrej Markuš, Život patriarchu Jozefa)

PRIESTOR PRE OTÁZKU - OMŠE V NÁKUPNOM CENTRE?

Čítal som, že v Ríme, na okraji jedného sídliska, je postavené moderné nákupné centrum, v interiéri ktorého je aj kaplnka Premenenia, ktorá v nedeľu na presné poludnie pozýva prítomných nakupujúcich veriacich k účasti na svätej omši.

Pre nás na Slovensku je neprijateľné, že by sme šli v nedeľu do nákupného centra a v rámci nakupovania si „vybavili“ aj nedeľnú svätú omšu s vedomím, že všetko je v poriadku. Pamätáme si ešte na čas, keď sme demonštrovali svoj nesúhlas s nedeľným predajom, aby

nedeľa mohla byť venovaná Bohu, odpočinku, času strávenému s rodinou. Ostávame preto prekvapení, že v „mekke“ katolicizmu, v Ríme, už niečo také funguje.

Je zjavné, že možnosť svätých omší, ktoré prilákajú k nákupom mnohých veriacich, lahodí aj chuti obchodníkov, sledujúcich svoj zisk. V hlave nám vrtá otáznik, ako to mohol schváliť miestny biskup, keďže sme

si vedomí, že bez jeho súhlasu by takéto niečo mohlo sotva existovať. Nám to pripadá ako vzdávanie sa vlastných hodnôt a prispôbovanie sa trendu tohto sveta.

Zaujímavé sú však argumenty samotných veriacich, ktorí uvádzajú, že nakupovanie je

pre nich zdrojom odpočinku a častokrát možnosťou, ako môžu stráviť čas ako rodina. Nemusia variť, obed strávený v reštaurácii je pre nich priestorom pre rozhovor.

Zamýšľam sa – ak občasné nedeľné nakupovanie vníma rodina takto – je na tom niečo zlé?

Andy

ODPOVEDÁ KŇAZ M.M.:

Otázka nedeľného nakupovania je veľmi citlivá. Venoval sa jej aj list biskupov v adventnom období. A ako to neraz býva, aj tento raz odporúčania biskupov v mnohých z nás nastolili viac otázok ako nám ponúkli odpovedí. Hore uvedený dotaz je len jedným z príkladov.

Nedeľná svätá omša v nákupnom centre – myslím si, že to nie je cesta zmierenia Božieho zákona s konzumnou kultúrou Západu. Nie je dôležité, že ide o Rím. Aj Rím je len „konzumný Západ“ a aj rímski biskupi nemusia vždy konať v súlade s Duchom Svätým. Možno v tomto prípade ide o experiment, ktorého „plody“ sa ukážu neskôr. Ja však podporovanie tejto formy „konzumného relaxu“ v obchodných centrách ešte aj s nedeľnou svätou omšou považujem za slepú uličku. Za rezignáciu na porušovanie Božieho zákona.

Podľa mňa je našim problémom tiež strata schopnosti nájsť inú formu relaxu ako je „pokleslý“ relax v obchodných centrách. Viem, že je ťažké proti tomu bojovať, keďže dnešná doba tlačí na ľudí pracovným vyťažením v týždni, aby nemali čas na nákupy inokedy ako v nedeľu. A to hlavne v obchodných centrách, ktoré návštevníkom „vychádzajú v ústrety“ rôznymi zľavami. Cirkev, ktorá bojuje proti nedeľnému nakupovaniu, je týmto postavená do úlohy tých, ktorí nemajú cit pre sociálnu otázku mladých rodín, pre ktoré je nedeľné nakupovanie spojené s relaxom „sociálnou vymoženosťou“.

Chcel by som ale položiť dôraz na nasledovné. Po prvé: vyzdvihovanie „potrieb nedeľných zákazníkov“ stavia obchodné služby na roveň takých nevyhnutných služieb ako je napríklad zdravotníctvo alebo doprava. Nehovoriac o tom, že v tejto kauze ide predovšetkým o zisk nadnárodných spoločností, ktoré z nedeľného predaja profitujú a zneužívajú všetky tromfy na to, aby zrušili „kultúru nedele“ vo svoj prospech.

Po druhé: ide práve o tú „kultúru nedele“, ktorá je v ohrození. S jej stratou sa znižuje celková kultúra západnej civilizácie. V tomto smere by som odporučil pozrieť sa na moslimov, ako oni svätia sviatkov. Keď som bol v Jeruzaleme, sprievodca nás upozornil na to, aby sme si všimli svätenie sviatkov u členov jednotlivých náboženstiev. V piatok – čo je posvätný deň moslimov, bol vo východnom, teda moslimskom Jeruzaleme, úplný pokoj. V sobotu, čo je posvätný deň židov, bol pokoj len v niektorých židovských štvrtiach, no nie vo všetkých. A v nedeľu sa pracovalo všade. Aj vo štvrtiach kresťanských.

Iste – kresťanstvo zmenilo pohľad na nedeľný odpočinok oproti prísnyim židovským normám. Tým, že nado všetko vyzdvihlo lásku k blížnemu, ktorá je zároveň dôvodom pre porušenie nedeľného odpočinku.

Ale nie je ničenie „kultúry nedele“ práve porušovaním lásky k blížnemu – tým, že sa zavádza pracovná povinnosť na stále viac oblastí života? Momentálne sú to obchody, predovšetkým veľké obchodné centrá, časom to môže byť niečo iné. Vlastne hocičo. Napríklad som počul, že v platenom dialľkovom štúdiu je už bežné, že v nedeľu sa celý deň učí alebo skúša.

Práve láska k blížnemu je to kritérium, ktoré zdôrazňovali aj biskupi v pastierskom liste. Kvôli mojej potrebe či chuti nakupovať musia ísť do práce tisíce zamestnancov, ktorí nemajú na výber. (iná situácia je v prípade reštaurácie, kde je táto práca spoločensky rešpektovaná ako v nedeľu potrebná, hoci tiež len kvôli relaxu iných.)

Pravdepodobne však chceli biskupi najviac vyzdvihnúť už spomínanú „kultúru nedele“ ako dňa pracovného voľna. Keďže význam nedele ako dňa odpočinku sa v posledných rokoch stále viac stráca. A urobiť kroky – hoci nedokonalé, ako tomuto trendu zabrániť.

NA ZAMYSLENIE

S MAXOM KAŠPARŮ O NÁBOŽENSKOM FORMALIZME

Pôsobím v českej farnosti v Žirovnici, kde sa všetci poznáme. V nedeľu nás chodí do kostola asi tridsať. A zrazu pozerám – je nás tam štyridsaťpäť. Po svätej omši vyjdem von a vidím, že sú to Slovenky z Oravy, ktoré pracujú v neďalekej fabrike. O niekoľko týždňov boli v kostole už len tri. Pýtal som sa na dôvod. Vraj – u vás sa do kostola nechodí.

Jednoduchšia široká cesta sa ľahko prijíma. Prečo je to tak? Istý Ind, ktorý prišiel do Európy, tomuto fenoménu priradil prirovnanie: „Ležíme ako kameň dvetisíc rokov ponorení v kresťanskej vode. Na povrchu sme síce mokrí, ale vo vnútri sme suchí. Kresťanstvo sa do nášho vnútra nedostalo.“ Máme ho v rodných listoch, matrikách, na svätých obrázkoch na stene i modlitebných knižkách, ale nie sme kresťanstvom prešíknutí.

ŤAVA ALEBO KŤŤ?

Otcovia púšte prirovnávali správanie človeka buď ku správaniu ťavy alebo ku správaniu koňa. Ťava je zviera, ktoré sa uspokojí s trochou potravy a ustavične z nej prežúvaním získava silu. KŤŤ potrebuje potravy oveľa viac a nikdy nie je nasýtený.

Otec pustovníckeho života svätý Anton nás nabáda, aby sme s hodnotami života nezaobchádzali ako kone, ale aby sme si brali príklad z tiav. Aby sme nepchali do seba stále nové a nové zážitky, ale aby sme si uchovávali vo svojom srdci to málo, čo sme zažili.

Takýto postoj pomohol mnohým ľuďom prežiť aj nepriaznivé okolnosti života. Napríklad evanjelický teológ Dietrich Bonhoeffer, ktorý bol ako odporca nacizmu počas vojny uväznený a neskôr na výslovný Hitlerov príkaz popravený, píše, ako mu počas väznenia

pomohli duchovne prežiť toto obdobie práve živé spomienky na rôzne stretnutia s ľuďmi, na bohoslužby, ale aj na koncert či iné pekné veci.

Vďačnosť za malé každodenné veci aj nás môže posilniť a umožniť nám z týchto vzácných hodnôt dlho čerpať.

MODLITBA Z AFRIKY

Nauč ma, Pane, umeniu pomalých krokov.
Daruj mi uprostred víru dňa pokoj odvekých vrchov.
Utiš rýchly tlkot môjho srdca tichom duše.
Daj, aby moje náhlivé kroky sprevádzal pohľad do šírav večnosti.
Nauč ma umeniu voľných chvíľ.

Nech kráčam pomalšie, aby som videl kvety,
vymenil si pár slov s priateľom,
pohladil psa, prečítal si niekoľko riadkov v knihe.

Nauč ma umeniu pomalých krokov, Pane,
a vdýchni mi túžbu zapustiť svoje korene hlboko do zeme večnosti,
aby som vyrástol na toho,
kým skutočne mám byť.

Ladislav Záborský: Cesta človeka k Bohu

Prosíme Vás, porozmýšľajte, či aj Vy nemáte vlastné svedectvo, ktoré by mohlo obohatiť a napomôcť druhým na ceste k Bohu. K tomuto účelu slúži e-mailová adresa: casopis.pramen@gmail.com. Požadovanú anonymitu rešpektujeme. Archívne čísla časopisu od r. 2012 sa nachádzajú na stránke www.horcicneznrko.sk

Text a grafická úprava Sephoris studio. Vydávané pre vnútornú potrebu farnosti.
Vychádza štvrtročne. Foto: internet